

ارزیابی کیفیت پشتیبانی و محتوایی (درونی و بیرونی) وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران*

الهام احمدی^۱، اسماعیل مصطفوی^۲، حمیدرضا کیانی^۳

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی نقش مهمی در برقراری ارتباط دو سویه با کاربران و ارائه خدمات مطلوب‌تر به آنان دارند. پشتیبانی و روزآمدسازی مستمر این نوع وبسایت‌ها نیز راهکاری مهم برای ارایه چهره‌ای پویا و فعال از کتابخانه در محیط مجازی است. هدف این پژوهش ارزیابی کیفیت محتوایی درونی، بیرونی، و پشتیبانی وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران است.

روش بررسی: روش پژوهش، پیمایشی توصیفی و نوع مطالعه کاربردی بوده است. ابزار گردآوری داده‌ها عبارت است از سیاهه‌ی ارزیابی معتبری که روایی و پایایی آن از طریق بررسی متون و پژوهش‌های مشابه، مشورت با صاحب‌نظران و مقایسه با وبسایت‌های کتابخانه‌ای ۵ دانشگاه خارجی سنجیده شد. جامعه‌ی پژوهش حاضر شامل وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در خرداد و تیر ماه ۱۳۹۲ خورشیدی می‌باشد. از میان ۴۹ دانشگاه، ۴۳ دانشگاه دارای وبسایت کتابخانه هستند که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند. امتیازات عناصر و ویژگی‌های وبسایت‌های مورد بررسی از نظر وجود (بله= ۱) و عدم وجود (خیر=۰) عناصر، مورد بررسی قرار گرفت. در پایان هر یک از وبسایت‌های مورد بررسی بر اساس امتیازی که بدین ترتیب در هر معیار به دست آورده‌اند، رتبه‌بندی گردیده و مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی و میانگین) و نرم افزار Excel صورت پذیرفته است.

یافته‌ها: وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در کل ۳۴/۰۴ درصد معیارهای محتوایی درونی، ۴۵/۴۰ درصد معیارهای محتوایی بیرونی و ۵۲/۵۲ درصد معیارهای پشتیبانی و در مجموع ۳۹/۸۸ درصد معیارهای وبسایت کتابخانه را رعایت کرده‌اند. به‌طور کلی، فقط دانشگاه علوم پزشکی شاهد بیش از ۵۰ درصد معیارهای موجود در سیاهه‌ی بررسی (شامل معیارهای محتوایی درونی، محتوایی بیرونی و پشتیبانی) را در طراحی خود لحاظ کرده بود. وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی شاهد (۵۵)، مشهد (۴۷)، و شهید بهشتی (۴۵) به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین وبسایت کتابخانه دانشگاه‌های علوم پزشکی بابل (۱۸)، ارتش (۱۷) و ارومیه (۱۶) رتبه‌های ۴۱ تا ۴۳ را به خود اختصاص دادند.

نتیجه‌گیری: در مجموع وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بررسی شده از لحاظ کیفیت درونی و بیرونی و پشتیبانی کمتر از حد متوسط قرار داشتند.

واژه‌های کلیدی: اینترنت؛ کتابخانه‌ها؛ نظام‌های اطلاع‌رسانی؛ کتابخانه‌های دانشگاهی؛ ایران.

پذیرش مقاله: ۹۳/۳/۴

اصلاح نهایی: ۹۳/۱/۲۳

دریافت مقاله: ۹۲/۵/۵

ارجاع: احمدی الهام، مصطفوی اسماعیل، کیانی حمیدرضا. ارزیابی کیفیت پشتیبانی و محتوایی (درونی و بیرونی) وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۳؛ ۱۱(۶): ۷۲۸-۷۴۲.

*- مقاله حاضر بدون حمایت مالی سازمانی انجام شده است.

- ۱- کارشناس ارشد، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسؤول) Email: ahmadielham2012@gmail.com
- ۲- دانشجوی دکتر، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران
- ۳- کارشناس ارشد، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده علوم، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

به طول کلی، انواع خدمات متنوع وبسایت‌ها شامل خدمات شخصی، اطلاعاتی و جستجو می‌تواند از طریق عضویت در وبسایت، ایجاد کاربری، پست الکترونیک، جستجو، اتاق‌های گفتگو، اعلانات، پیام‌ها و اخبار و اطلاعات و غیره ارائه شود. از این‌رو استفاده از این خدمات در طراحی محتوای وبسایت‌ها و پشتیبانی از آن‌ها می‌تواند کارایی و اثربخشی وبسایت در ارائه خدمات الکترونیکی به کاربران را سهل‌تر و به‌روزتر نماید (۵).

بر پایه‌ی بررسی‌های صورت گرفته و با مراجعه به وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران، مشاهده شد که معیارهای مربوط به محتوای درونی و بیرونی و پشتیبانی وبسایت‌ها از کیفیت و روزآمدی مناسب برخوردار نیستند. از طرفی، مرور بررسی‌ها نشان می‌دهد تا زمان اجرای این پژوهش مطالعه‌ای جامع با موضوع بررسی کیفیت محتوایی درونی و بیرونی و پشتیبانی وبسایت‌های دانشگاه‌های دولتی ایران مشاهده نشده است. از این‌رو، مسأله پژوهش حاضر این است که در طراحی وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران به چه میزان به عناصر مرتبط با پشتیبانی و محتوای درونی و بیرونی وبسایت‌ها توجه شده است؟ این کار برای ارزیابی تناسب محتوای این وبسایت‌ها با رسالت، امکانات و خدمات کتابخانه‌ها مدنظر قرار گرفته است.

پژوهش در باب وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی و وبسایت‌های دانشگاهی، سابقه زیادی ندارد. به‌طور کلی، پرداختن به این موضوع از اواسط دهه ۱۹۹۰ میلادی پس از به وجود آمدن و توسعه این‌گونه وبسایت‌ها آغاز گردید (۶). در بسیاری از پژوهش‌ها وبسایت کتابخانه‌ها از لحاظ عناصر محتوایی یا ساختاری مورد توجه قرار گرفته‌اند؛ ولی تاکنون پژوهشی که از لحاظ عناصر پشتیبانی وبسایت به بررسی وبسایت‌ها پرداخته باشد، نه در خارج و نه در داخل کشور مشاهده نشده است.

مقدمه

پیدایش وب جهان‌گستر، جهان را با پدیده‌ای به نام «وبسایت» روبه‌رو ساخته است. وبسایت‌ها از جمله نقاط اتصال و ارتباط کاربران با اطلاعات الکترونیکی می‌باشند. هر شرکت، سازمان یا مؤسسه‌ای سعی می‌کند با استفاده از این پدیده‌ی نوین در دنیای مجازی جایی را برای خود باز کند (۱). بنابراین کتابخانه‌ها نیز تغییراتی را در زمینه‌ی ارائه‌ی خدمات اطلاعاتی به کاربران به وجود آوردند. امروزه بخش عمده‌ای از خدمات کتابخانه‌ها از طریق وبسایت کتابخانه‌ها قابل دسترس می‌باشد. بنابراین برای طراحی یک وبسایت کاربرپسند و مدیریت کارآمد آن توجه بیشتری شده است (۲). در این راستا، وبسایت کتابخانه‌ها به یک دروازه‌ی اطلاعاتی پویا، انعطاف‌پذیر، کاربرپسند، گسترده و رو به رشد تبدیل شده‌اند. روزآمدی وبسایت و ارائه‌ی اطلاعات جدید یکی از عوامل مهم برای تعامل مؤثر و پویا با مخاطبان است. بنابراین برای برخورداری از یک وبسایت کارا و موفق، توجه به نگهداری و روزآمدسازی محتویات آن لازم و ضروری است و راهکاری مهم برای ارائه‌ی چهره‌ای پویا و فعال از مجموعه مورد نظر در دنیای وب است.

در سالهای دورتر افراد مختلفی معیارهایی را جهت ارزیابی وبسایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی ارائه داده‌اند. در نگاهی گذرا می‌توان گفت که همپوشانی زیادی در این معیارگزینی اتفاق افتاده است (۳). اما مسأله مهمتر این است که در این بین معیارهای مربوط به سنجش کیفیت درونی و بیرونی و بخصوص پشتیبانی وبسایت‌ها کمتر مورد توجه قرار گرفته است. برای نمونه پژوهش احمدیان یزدی و دشیپانده به مطالعه خاص وضعیت «تماس با ما» و «سوالات مکرر» وبسایت‌های کتابخانه‌ها پرداخته است. آنان معتقدند که برای ارائه خدمات الکترونیکی نوین، کارآمد و ثمربخش به کاربران کتابخانه‌ها، توجه به وضعیت کیفیت محتوایی درونی و بیرونی و پشتیبانی از آن‌ها الزامی است (۴).

محتوایی، ذکر عنوان سایت وضعیت بهتری نسبت به سایر مؤلفه‌ها به خود اختصاص داده‌اند (۹).

نتایج پژوهش حمدی‌پور در ارزیابی و مقایسه محتوایی صفحه‌ی اصلی، جستجو و تحقیق و امکانات کاربران وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی حاکی از آن است که وب سایت کتابخانه‌های دانشگاهی علوم پزشکی از نظر معیار محتوایی صفحه اصلی در سطح ضعیف و از نظر معیار جستجو و تحقیق در سطح خوب و از نظر معیار امکانات کاربران در سطح متوسط قرار دارند. به طور کلی وی ابراز می‌کند که حدود ۴۲ درصد در وب سایت‌ها این سه معیار رعایت شده است (۱۰).

علی‌بیگ و همکارانش به ارزیابی کیفی وبسایت‌های کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور با استفاده از روش «وب کیو ام (WebQEM)» پرداختند. نتایج پیمایش توصیفی بر روی ۲۴ وبسایت نشان می‌دهد که وضعیت وبسایت‌ها از لحاظ معیارهای قابلیت اطمینان در حد بسار مطلوب (۸۲ درصد)، شاخص کارایی در حد مطلوب (۶۴ درصد)، شاخص قابلیت استفاده و قابلیت عملکرد در حد متوسط (به ترتیب ۵۲ درصد و ۵۰ درصد) قرار دارند (۱۱).

Raward در مقاله‌ای با عنوان «اصول طراحی وبسایت کتابخانه دانشگاهی: ایجاد یک چک لیست»، معتقد است که طراحی وبسایت هنگامی موفق خواهد بود که در آن الگوی طراحی کاربرمدار به کار گرفته شود. او معتقد است در طراحی وبسایت کتابخانه دانشگاهی باید دو فاکتور اساسی تعداد کاربران و نیازهای اطلاعاتی موجود در محیط دانشگاه، مورد ملاحظه قرار گیرد. تحقیق وی نشان داد که در طراحی وبسایت کتابخانه‌ها از نظر کاربران کمتر استفاده می‌شود (۱۲).

Aree و Mee-Kuung در پژوهش خود به سنجش و ارزیابی وبسایت‌های اطلاعات پزشکی در محیط اینترنت در کشور کره جنوبی پرداختند. این وب سایت‌ها بر اساس معیارهای عمومی سنجش کیفیت شامل: مالکیت سایت،

ورع و حیاتی با استفاده از روش پیمایشی-تحلیلی به بررسی وضعیت وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پرداختند. در این پژوهش آن‌ها سیاهه‌ی واری جامعی در ۳ دسته‌ی معیارهای کلی محتوایی صفحه اصلی، جست و جو و تحقیق، و امکانات کاربران، شامل ۲۷ گزینه تدوین کرده و سپس صفحه‌های وب کتابخانه‌های مذکور را بر اساس سیاهه‌ی واری مورد مطالعه قرار دادند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد که تعداد ۲۷ دانشگاه دارای صفحه‌ی وب کتابخانه‌ای هستند و ۵۶/۶ درصد عوامل اطلاعاتی مورد بررسی توسط جامعه‌ی پژوهش رعایت شده است. در پایان نیز موارد جدیدی به سیاهه‌ی واری اضافه کردند تا به عنوان الگویی در پژوهش‌های آینده مورد استفاده قرار گیرد (۷).

ورع و پرتو در پژوهش خود با هدف بررسی صفحه‌های وب کتابخانه‌های دانشگاهی تحت پوشش وزارت علوم و تحقیقات و فناوری با استفاده از روش پیمایشی - تحلیلی به بررسی ویژگی‌های محتوایی صفحه اصلی، جستجو و تحقیق و امکانات کاربران صفحه‌های وب کتابخانه‌های دانشگاهی تحت پوشش وزارت علوم و تحقیقات و فناوری پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد تعداد ۴۵ دانشگاه دارای صفحه وب هستند و ۶۱ درصد عوامل اطلاعاتی مورد بررسی توسط جامعه پژوهش رعایت شده است (۸).

نوشین‌فر و نیکزاد با ارزیابی ساختاری و محتوایی وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های آزاد اسلامی ایران با روش پیمایشی-توصیفی نشان دادند که به‌طور میانگین ویژگی‌های ساختاری (۶۱/۰۳ درصد) بیشترین و دومین ویژگی‌های محتوایی (۲۲/۸ درصد) توجه شده است. همچنین به نیازهای کاربران، اهداف و سیاست‌های کتابخانه توجه کافی نشده است. وبسایت‌ها از طراحی بسیار ضعیفی برخوردار بودند. از ویژگی‌های ساختاری، املا و دستور زبان صحیح، شروع موضوعات در صفحات جداگانه، و ترتیب آرایه مطلب از عمومی به تخصصی و در میان ویژگی‌های

متحده، و انگلستان) را با استفاده از تحلیل محتوا از نظر حضور خدمات اصلی و جدید کتابخانه در وب مورد بررسی قرار داد. یافته‌های پژوهش نشان داد اگر چه کتابخانه‌های دانشگاهی انواع خدمات جدید را توسعه داده‌اند، اما این خدمات وضعیت مطلوبی ندارند و از طریق وبسایت کتابخانه به خوبی شناسایی نمی‌شوند و فقط در تعداد کمی از وبسایت‌ها ارائه شده‌اند. وی بیان داشت که وبسایت کتابخانه می‌تواند چشم‌انداز خوبی از انواع مختلف خدمات کتابخانه ارائه دهد (۱۶).

پژوهش‌های انجام شده در این حوزه روز به روز در حال افزایش است. مرور پژوهش‌ها نشان دهنده‌ی علاقمندی پژوهشگران به مطالعه‌ی این حوزه و کشف راهکارهای بهتر برای افزایش کیفیت وبسایت‌های کتابخانه‌ای است. بررسی و مرور پیشینه‌ها نشان می‌دهد که در این پژوهش‌ها بیشتر به بررسی وضعیت و ویژگی‌های ساختاری وبسایت‌های کتابخانه‌ای پرداخته‌اند. در این پژوهش‌ها از روش پیمایشی و با استفاده از سیاهه واری محقق ساخته به تحلیل و توصیف وبسایت کتابخانه‌ها پرداخته‌اند.

هدف پژوهش حاضر ارزیابی وضعیت موجود وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران از لحاظ معیارهای مربوط به محتوای درونی، بیرونی و پشتیبانی آن‌ها است. در تحقیق‌های گذشته مسأله پشتیبانی کمتر مورد توجه قرار گرفته است، یا مستقیماً مورد توجه قرار نگرفته است و برخی از معیارهای مربوط به پشتیبانی در معیارهای مربوط به محتوا لحاظ شده است. همچنین در پایان پیشنهادهایی جهت افزایش کیفیت محتوایی و پشتیبانی وبسایت‌ها و کارایی آن‌ها ارائه شده است.

روش بررسی

روش پژوهش، پیمایشی توصیفی و نوع مطالعه کاربردی بوده است. گردآوری داده‌ها در این پژوهش از طریق تحلیل محتوای وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران صورت پذیرفته است. جامعه‌ی پژوهش حاضر شامل

روزآمد بودن، اعتبار پدید آورنده، بازخورد و پیوند به سایت‌های دیگر مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج نشان داد که بیش از ۵۰ درصد وبسایت‌ها، تاریخ روزآمد بودن یا تاریخ تولید، پدیدآورنده معتبر و پیوند به منابع دیگر را در بر نداشتند (۱۳).

Venugopal و Hanifa در پژوهش خود نشان دادند تعداد کمی از وبسایت‌ها دستورالعمل‌ها و قوانین کتابخانه، تاریخ روزآمدسازی، آموزش کاربران و فرصت تعامل را برای کاربران از طریق بازخورد فراهم کرده‌اند. درصد کمی از وبسایت‌ها (۲۱ درصد از خدمات وب ۲ نظیر RSS در صفحات‌شان استفاده کرده‌اند. ۷۱ درصد وبسایت کتابخانه‌ها اخبار و وقایع را گزارش کرده‌اند. ۵۱ درصد لینک به وبسایت سایر کتابخانه‌ها و مراکز اطلاعات داشته‌اند. آنها بیان داشتند اگر چه کتابخانه‌های ملی در وب حضور دارند و سطوح متفاوتی از خدمات را ارائه می‌دهند، می‌توانند وبسایت کتابخانه را تا حد زیادی بهبود دهند (۱۴).

Shukla و Tripathi با ارزیابی وضعیت محتوای وبسایت کتابخانه‌های مؤسسه‌های علمی هند با اتخاذ رویکردی تجربی، به مقایسه تطبیقی وبسایت ۲۰ دانشگاه ملی و ۱۹ مؤسسه معتبر ملی هند پرداختند. آن‌ها بیان داشتند که شاخص آگاهی‌رسانی محتوا (مجموعه، خدمات، تسهیلات، پشتیبانی مدیریتی، و خط مشی روزآمدسازی) ویژگی‌های کمی و کیفی اطلاعات فراهم شده در وبسایت را نشان می‌دهد و استفاده از این شاخص یکی از روش‌های اندازه‌گیری مفید بودن محتوای وبسایت‌ها است. یافته‌های پژوهش نشان داد که وبسایت کتابخانه مؤسسه‌های معتبر ملی هند از نظر معیارهای مربوط به آگاهی‌رسانی محتوا وضعیت بهتری نسبت به وبسایت کتابخانه دانشگاه‌های مرکزی هند دارند (۱۵).

Stojanovski در پژوهشی به بررسی وضعیت خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی بر طبق ظاهر صفحه وب آن‌ها پرداخت. وی ۳۳۶ وبسایت کتابخانه از ۷ کشور انگلیسی زبان (استرالیا، ایرلند، آفریقای جنوبی، کانادا، نیوزلند، ایالات

محتوای وبسایت شامل عناصر (کالاهای) موجود بر روی وبسایت می‌باشد و شامل اسناد، داده‌ها، برنامه‌های کاربردی، خدمات الکترونیکی، تصاویر، فایل‌های تصویری و صوتی، صفحه‌ی وب شخصی، پیام‌های پست الکترونیک بایگانی شده و غیره باشد (۱۷). در اینجا عناصر موجود بر روی وبسایت‌های کتابخانه‌های دانشگاه‌های پزشکی ایران است به دو بخش تقسیم شده است: الف) محتوای درونی وبسایت شامل کلیه خدمات موجود در وبسایت کتابخانه که توسط کتابخانه انجام می‌شود. ب) محتوای بیرونی وبسایت شامل خدماتی است که توسط دیگر نهادها ارائه می‌شود و از طریق وبسایت کتابخانه امکان دسترسی به آن‌ها فراهم می‌شود. همچنین خدمات پشتیبانی شامل فعالیت‌هایی است که در پشت صحنه‌ی وبسایت قرار دارند و ارائه خدمات از طریق وبسایت را کنترل می‌کنند (۱۷). در اینجا منظور از خدمات پشتیبانی فعالیت‌هایی است که به منظور ارائه اطلاعات جانبی، خدمات روزآمدسازی، اطلاعات تماس با مدیر و تیم پشتیبانی، سرعت پاسخگویی و ... وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی پزشکی است.

برای تعیین میزان انطباق وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی با معیارهای مطرح شده در سبانه‌ی واریسی، با در نظر گرفتن تعداد امتیازهای بلی به هر معیار، درصد تبعیت هر یک از وبسایت‌ها از معیارهای مورد نظر مشخص شده است. در پایان هر یک از وبسایت‌های مورد بررسی بر اساس امتیازی که بدین ترتیب در هر معیار به دست آورده‌اند، رتبه‌بندی گردیده و مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی (درصد) و میانگین) و نرم‌افزار اکسل صورت پذیرفت. لازم به ذکر است که گردآوری داده‌ها از وبسایت‌های مورد نظر صورت گرفته است. به این ترتیب که میانگین و درصد هر کدام محاسبه شده است. میانگین به این ترتیب محاسبه گردید که مجموع امتیاز مربوط مربوط به هر خصیصه را بر تعداد معیار مربوط به هر خصیصه تقسیم شده است به طور مثال خصیصه «درباره

وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران بود شد که در وبسایت پایگاه خبری - اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (<http://www.behdasht.gov.ir/>) و وبسایت دانشگاه علوم پزشکی استخرج شد؛ از میان ۴۹ دانشگاه علوم پزشکی، تعداد ۴۳ دانشگاه دارای وبسایت کتابخانه بودند که جامعه پژوهش در نظر گرفته شدند و ۶ دانشگاه علوم پزشکی از جمله اراک، البرز، جیرفت، دزفول، فسا و نیشابور وبسایت نداشتند. داده‌های مرتبط با وبسایت‌ها در خرداد و تیر ماه سال ۱۳۹۲ خورشیدی گردآوری شدند. ابزار گردآوری داده‌ها عبارت است از سبانه‌ی ارزیابی معتبری که در مرحله‌ی روایی و پایایی آن از طریق بررسی متون و پژوهش‌های مشابه، مشورت با صاحب‌نظران علم اطلاعات و دانش‌شناسی و متخصصان طراحی و پشتیبانی وبسایت و مقایسه با وبسایت کتابخانه‌های ۵ دانشگاه خارجی سنجیده شد. همچنین، سنجش روایی ابزار گردآوری از طریق بررسی آزمایشی سبانه‌ی واریسی بر روی سه وبسایت کتابخانه دانشگاهی صورت گرفت که به حذف یا تغییر برخی از موارد معیارها منتهی گردید. پس از تهیه‌ی سبانه‌ی ارزیابی، ۴۳ وبسایت مورد نظر توسط آن ارزیابی و داده‌ها به این طریق گردآوری شد. کلیه ارزیابی‌ها توسط دو نفر انجام شده است و هیچگونه سوگیری در هنگام انجام مطالعه انجام نشده است. امتیاز هر یک از معیارها در ارزیابی وبسایت‌های مورد بررسی به این نحو محاسبه گردید که عناصر و ویژگی‌های وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی مورد بررسی از نظر وجود و عدم وجود عناصر مورد بررسی قرار گرفت. امتیازات در نظر گرفته شده برای گزینه‌های مربوط به وجود و عدم وجود به ترتیب عبارتند از: ۱ = بله و ۰ = خیر. در پاسخ به سؤال‌های تحقیق، امتیازهای مربوط به معیارهای مربوط به محتوای درونی، محتوای بیرونی و پشتیبانی، مورد بررسی قرار گرفت.

بررسی به صورت میانگین ۲۶/۸۶ (۶۲/۴۶ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۵ معیار مربوط به «درباره وبسایت» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۱۳ (۳۰/۲۳ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۴ معیار مربوط به «امانت» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۱۱/۷۵ (۲۷/۳۲ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۶ معیار مربوط به «مرجع و اطلاع‌رسانی» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۸ (۱۸/۶۰ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۱۹ معیار مربوط به «ابزارهای تحقیق» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۱۱/۳۷ (۲۶/۴۴ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۳ معیار مربوط به «خدمات ویژه» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۱۳/۶۷ (۳۱/۷۹ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۳ معیار مربوط به «آموزش» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۲۴/۳۳ (۵۶/۵۸ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند.

کتابخانه» دارای ۷ معیار است. و برای محاسبه درصد از جدول تناسب استفاده شد به این ترتیب که میانگین را در ۱۰۰ ضرب و بر تعداد وبسایتها تقسیم شد.

یافته‌ها

برای تعیین میزان انطباق وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران با معیارهای مطرح شده در سیاهه وارسی، با در نظر گرفتن تعداد امتیازهای بلی به هر معیار، درصد تبعیت هر یک از وبسایتها از معیارهای مورد نظر مشخص شده است. در پایان هر یک از وبسایت‌های مورد بررسی بر اساس امتیازی که بدین ترتیب در هر خصیصه به دست آورده‌اند، رتبه‌بندی گردیده و در پایان مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

همان‌گونه که در جدول ۱ مشاهده می‌شود یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی علوم پزشکی ایران، در معیارهای مربوط به محتوای درونی در ۷ معیار مربوط به «درباره کتابخانه» از ۴۳ وبسایت مورد

جدول ۱: معیارهای مربوط به محتوای درونی و مجموع امتیازات کسب شده

معیار	جمع امتیاز
درباره کتابخانه	۱۹
تاریخچه کتابخانه	۲۸
ساعات کار کتابخانه	۲۱
معرفی بخش‌های مختلف کتابخانه	۳۱
معرفی کارمندان کتابخانه	۳۱
مسئولین	۲۷
مسئولین بخش‌ها	۲۶
کتابداران	۱
تاریخ ایجاد وبسایت	۴
معرفی طراحان وبسایت	۱
بیان اهداف وبسایت	۲۲
دارا بودن نقشه وبسایت	۳۷
دارا بودن نمایه	۱۳
امکان رزرو وضعیت امانت عضو	۱۲
امکانات رزرو	۱۲
امکانات تمدید	

معیار	جمع امتیاز
	۱۰ امکان دسترسی به فهرست پیوسته کتابخانه
مرجع و اطلاع‌رسانی	۱۴ ارائه خدمات مرجع از طریق پست FAQ
	۱۳ الکترونیکی از کتابدار پرس
	۰ سایر خدمات ارائه خدمات اشاعه
	۱ گزینشی اطلاعات آگاهی رسانی جاری
	۶ خدمات تحویل مدرک
	۱۴ امانت بین کتابخانه‌ای
ابزارهای تحقیق	۱۴ امکان دسترسی به فهرست پیوسته کتابخانه
	۴ امکان دسترسی به فهرست کتابخانه‌های دیگر
	۳۶ دسترسی به مجلات اشتراکی دانشگاه
	۳۶ دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی اشتراکی دانشگاه
	۱۸ ارائه پایان نامه های انجام شده در اطلاعات کتابشناسی دانشگاه
	۲ چکیده متن کامل
	۰ چکیده متن کامل
	۱۸ آرایه‌ی طرح‌های پژوهشی انجام اطلاعات کتابشناسی شده در دانشگاه
	۱ چکیده متن کامل
	۰ چکیده متن کامل
	۱۷ دسترسی به مجموعه های خاص مجموعه خاص دارد
	۱۷ اطلاعات کتابشناسی
	۰ دسترسی به صورت لینک
	۲ دسترسی به چکیده
	۰ دسترسی به متن کامل
	۳۷ راهتمای موضوعی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
	۱ براساس موضوع به صورت کلی
۱ دسته بندی منابع اطلاعاتی براساس موضوع به صورت جزئی و تحلیلی	
۳ دسته بندی منابع اطلاعاتی براساس رشته دانشگاهی	
خدمات ویژه	۱۰ شیوه‌نامه‌ها
	۲ خدمات به گروه‌های خاص
	۱۴ امکان سفارش منابع توسط کاربران
	۲۵ دارا بودن موتور جستجوی داخلی

جمع امتیاز	معیار
۳۰	Help
۰	Tutorial
۴۳	Link to programs

مورد نظر بودند. در ۵ معیار مربوط به «دسته‌بندی منابع مرجع رایگان به شکل منطقی» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۱۶/۸ (۳۹/۰۷ درصد) وبسایت‌ها دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۴ معیار مربوط به «پیوند با موتورهای جستجو» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۱ (۲/۳۲ درصد) وبسایت‌ها دارای معیارهای مورد نظر بودند. معیار مربوط به «پیوند با دروازه‌های اطلاعاتی موضوعی» در ۲۷ وبسایت (۶۲/۷۹ درصد) مشاهده شد. معیار مربوط به «پیوند با صفحه اول دانشگاه» در ۲۵ وبسایت (۵۸/۱۴ درصد) مشاهده شد. معیار مربوط به «سایر پیوندهای مفید» (سایت‌های مربوط به پیدا کردن نرم‌افزار، سازمان‌ها و غیره) در ۲۵ وبسایت (۵۸/۱۴ درصد) وبسایت‌ها مشاهده شد.

با توجه به مقادیر ذکر شده وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه علوم پزشکی شاهد با ۲۹ معیار و دانشگاه علوم پزشکی یاسوج با ۲۸ معیار از مجموع ۴۷ معیار مربوط به محتوای درونی بیشترین امتیاز و وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه علوم پزشکی بابل و همدان با ۶ معیار و دانشگاه علوم پزشکی ارومیه با ۳ معیار کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده‌اند. همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در وبسایت‌های کتابخانه‌ای علوم پزشکی ایران، در معیارهای مربوط به محتوای بیرونی، در ۴ معیار مربوط به «پیوند با سایت‌های مرتبط» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۲۶/۲۵ (۶۱/۰۵ درصد) وبسایت دارای معیارهای مورد نظر بودند. در ۵ معیار مربوط به «پیوند با منابع مرجع رایگان» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی به صورت میانگین ۳۰ (۶۹/۷۷ درصد) وبسایت دارای معیارهای

جدول ۲: معیارهای مربوط به محتوای بیرونی و مجموع امتیازات کسب شده

معیار	جمع امتیازها
۲۶	کتابخانه‌ها
۳۴	مراکز اطلاع‌رسانی
۱۷	دانشگاه‌ها
۲۸	سایت همایش‌ها و کنفرانس‌ها و گروه‌های بحث
۳۲	مجلات الکترونیکی رایگان
۳۳	کتاب‌های الکترونیکی رایگان
۳۲	پایگاه‌های اطلاعاتی رایگان
۲۶	روزنامه‌ها
۲۷	سایر منابع مرجع رایگان
۳۶	دسته‌بندی منابع مرجع رایگان به شکل منطقی

معیار	جمع امتیازها	
۲۹	بر اساس رشته دانشگاهی	
۹	بر اساس نوع	
۴	بر اساس زبان	
۶	نظم الفبایی	
۴	پیوند دارد	پیوند با موتورهای جستجو
۰	انواع مختلف	
۰	موضوعی	
۰	ابر موتورهای جستجو	
۲۷	پیوند با دروازه‌های اطلاعاتی	
۲۵	پیوند با صفحه اول دانشگاه	سایر پیوندهای مفید (سایت‌های مربوط به پیدا کردن نرم‌افزار، سازمان‌ها و غیره)
۲۵		

معیار «سرعت پاسخ‌گویی» بودند. برای بررسی این معیار سؤال مرجعی طراحی شده و از طریق پست الکترونیک به همه‌ی وبسایت‌ها ارسال گردید. پس از ۴۸ یا ۷۲ ساعت ۴۲ وبسایت به این سؤال پاسخ دادند. ۳۹ وبسایت ۹۰/۷۰ درصد آن‌ها دارای معیار «سازگاری با انواع مرورگرها بودند» بودند. برای بررسی این معیار، کلیه‌ی وبسایت‌ها با استفاده از دو مرورگر اینترنت اکسپلورر و فایرفاکس مورد آزمون قرار گرفتند. ۹ وبسایت ۲۰/۹۳ درصد آن‌ها دارای معیار «چندزبانی» بودند.

با توجه به مقادیر ذکر شده وبسایت کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی شاهد با ۱۰ معیار از ۱۲ معیار مربوط به پشتیبانی بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. همچنین، وبسایت کتابخانه دانشگاه‌های علوم پزشکی ارتش و یزد با ۳ معیار کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده‌اند. در مجموع امتیازات کسب شده توسط وبسایت دانشگاه‌ها در جدول ۴ نشان داده شده است.

برای محاسبه درصدها در جدول ۴، ابتدا میانگین مربوط به هر خصیصه (محتوای درونی، محتوای بیرونی و پشتیبانی)، محاسبه شد به این ترتیب که مجموع امتیازات مربوط به هر خصیصه را بر تعداد معیارهای مربوط به هر خصیصه (محتوای درونی ۴۷ معیار، محتوای بیرونی ۲۱ معیار و پشتیبانی ۱۲ معیار) تقسیم گردید و سپس برای محاسبه درصدهای ذکر

با توجه به مقادیر ذکر شده وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه علوم پزشکی شاهد و شهید بهشتی با دارا بودن ۱۶ معیار و دانشگاه تبریز با ۱۵ معیار و دانشگاه‌های علوم پزشکی تربت حیدریه، تهران، سمنان، شهرکرد و مشهد با ۱۴ معیار از ۲۰ معیار موجود بیشترین امتیاز و همچنین وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی بندرعباس، کردستان، یاسوج و یزد با ۴ معیار و دانشگاه علوم پزشکی ارتش تنها با ۱ معیار کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده‌اند.

همانگونه که در جدول ۳ مشاهده می‌شود یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی علوم پزشکی ایران، در معیارهای مربوط به پشتیبانی محتوایی در ۳ معیار مربوط به «روزآمدسازی» از ۴۳ وبسایت مورد بررسی ۲۶/۳۳ (۶۱/۲۳ درصد) وبسایت‌ها دارای معیارهای مورد نظر بودند. ۳۰ وبسایت ۶۹/۷۷ درصد آنها دارای «اعلام تاریخ روزآمدسازی» سایت بودند. ۴۱ وبسایت ۹۵/۳۵ درصد آنها دارای معیار «ذکر آدرس، تلفن و فکس» بودند. تنها ۲ وبسایت ۴/۶۵ درصد کل دارای «ذکر نام مدیر مسؤول وبسایت» بودند. ۵ مورد از وبسایت‌های مورد بررسی ۱۱/۶۳ درصد به «معرفی تیم پشتیبان» خود پرداخته بودند. ۱۶ وبسایت ۳۷/۲۱ درصد آن‌ها دارای معیار «نظرخواهی» بودند. ۱۱ وبسایت ۲۵/۵۸ درصد آن‌ها دارای معیار «RSS» بودند. ۴۲ وبسایت ۹۷/۶۷ درصد آن‌ها دارای

شاهد (۵۵)، مشهد (۴۷)، و شهید بهشتی (۴۵) به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین وبسایت کتابخانه دانشگاه‌های علوم پزشکی بابل (۱۸)، ارتش (۱۷) و ارومیه (۱۶) رتبه‌های ۴۱ تا ۴۳ را به خود اختصاص دادند. بدین ترتیب آنچه در نتیجه‌ی ارزیابی و مقایسه‌ی معیارهای موجود در سیاهه‌ی واری با وبسایت‌های کتابخانه‌ی دانشگاهی علوم پزشکی ایران صورت گرفت، مبین این مطلب است که تنها وبسایت کتابخانه دانشگاه علوم پزشکی شاهد از میان وبسایت‌های مورد بررسی دارای بیش از ۵۰ درصد معیارهای مورد نظر است.

شده، میانگین به دست آمده را در ۱۰۰ ضرب و بر تعداد وی سایت‌های مورد بررسی که ۴۳ وبسایت بودند، تقسیم شد. در مجموع یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که در وبسایت‌های کتابخانه‌ی دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران در مورد عناصر محتوای درونی ۳۴/۰۴ درصد، محتوای بیرونی ۴۵/۴۰ درصد و پشتیبانی ۵۲/۵۲ درصد و در مجموع ۳۹/۸۸ درصد عوامل اطلاعاتی مورد بررسی، رعایت شده است. به طور کلی بر اساس معیارهای موجود در سیاهه‌ی واری (شامل معیارهای محتوای درونی، محتوای بیرونی و پشتیبانی)، وبسایت‌های کتابخانه‌ی دانشگاه‌های علوم پزشکی

جدول ۳: معیارهای مربوط به پشتیبانی و مجموع امتیازات کسب شده

معیار	جمع امتیاز
روزآمد سازی	۱۷
ذکر تاریخ روزآمدسازی	۳۳
اطلاعات درون کتابخانه ای	۲۹
اطلاعات برون کتابخانه ای	۳۰
اعلام تازه‌های سایت	۴۱
ذکر آدرس، تلفن و فاکس کتابخانه	۲
ذکر نام مدیرمسئولسایت	۵
معرفی تیمپشتیبان	۱۶
نظر خواهی	۱۱
RSS	۴۲
سرعت پاسخگویی به سؤالات	۳۹
سازگاری با انواع مرورگرها	۹
چند زبانه بودن	

جدول ۴: جامعه‌ی مورد بررسی و امتیازات کسب شده

ردیف	نام دانشگاه	محتوای درونی	محتوای بیرونی	پشتیبانی	مجموع امتیاز
۱	دانشگاه علوم پزشکی شاهد	۲۹	۱۶	۱۰	۵۵
۲	دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۲۵	۱۴	۸	۴۷
۳	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۱۹	۱۶	۱۰	۴۵
۴	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۲۳	۱۲	۸	۴۳
۵	دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	۲۰	۱۴	۸	۴۲
۶	دانشگاه علوم پزشکی کرمان	۲۲	۱۳	۷	۴۲
۷	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۱۸	۱۵	۷	۴۰

ردیف	نام دانشگاه	محتوای درونی	محتوای بیرونی	پشتیبانی	مجموع امتیاز
۸	دانشگاه علوم پزشکی زنجان	۲۱	۱۱	۸	۴۰
۹	دانشگاه علوم پزشکی یاسوج	۲۸	۴	۷	۳۹
۱۰	دانشگاه علوم پزشکی بیرجند	۲۲	۸	۸	۳۸
۱۱	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۱۷	۱۴	۷	۳۸
۱۲	دانشگاه علوم پزشکی قم	۲۲	۹	۷	۳۸
۱۳	دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	۲۳	۷	۸	۳۸
۱۴	دانشگاه علوم پزشکی کردستان	۲۶	۴	۷	۳۷
۱۵	دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان	۱۷	۱۳	۶	۳۶
۱۶	دانشگاه علوم پزشکی کاشان	۲۰	۹	۷	۳۶
۱۷	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۱۵	۱۲	۸	۳۵
۱۸	دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپوراهواز	۱۴	۱۳	۷	۳۴
۱۹	دانشگاه علوم پزشکی زاهدان	۲۲	۵	۶	۳۳
۲۰	دانشگاه علوم پزشکی شاهرود	۱۵	۱۳	۵	۳۳
۲۱	دانشگاه علوم پزشکی بوشهر	۱۸	۹	۵	۳۲
۲۲	دانشگاه علوم پزشکی سمنان	۱۳	۱۴	۵	۳۲
۲۳	دانشگاه علوم پزشکی ایلام	۱۹	۵	۷	۳۱
۲۴	دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی	۱۴	۱۱	۶	۳۱
۲۵	دانشگاه علوم پزشکی علوم توانبخشی و بهزیستی	۱۵	۱۲	۴	۳۱
۲۶	دانشگاه علوم پزشکی سبزوار	۱۶	۱۰	۴	۳۰
۲۷	دانشکده علوم پزشکی تربت حیدریه	۱۰	۱۴	۵	۲۹
۲۸	دانشگاه علوم پزشکی جهرم	۱۱	۱۳	۵	۲۹
۲۹	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)	۱۱	۱۰	۴	۲۸
۳۰	دانشگاه علوم پزشکی گناباد	۱۸	۵	۵	۲۸
۳۱	دانشگاه علوم پزشکی زابل	۱۰	۱۰	۶	۲۶
۳۲	دانشگاه علوم پزشکی گلستان	۱۱	۱۰	۴	۲۵
۳۳	دانشگاه علوم پزشکی لرستان	۱۴	۴	۷	۲۵
۳۴	دانشگاه علوم پزشکی قزوین	۹	۹	۶	۲۴
۳۵	دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	۸	۷	۸	۲۳
۳۶	دانشگاه علوم پزشکی گیلان	۱۰	۶	۷	۲۳
۳۷	دانشگاه علوم پزشکی مازندران	۸	۱۰	۴	۲۲
۳۸	دانشگاه علوم پزشکی یزد	۱۵	۴	۳	۲۲
۳۹	دانشگاه علوم پزشکی بندرعباس	۱۲	۴	۵	۲۱
۴۰	دانشگاه علوم پزشکی همدان	۶	۸	۶	۲۰
۴۱	دانشگاه علوم پزشکی بابل	۶	۶	۶	۱۸
۴۲	دانشگاه علوم پزشکی ارتش	۱۳	۱	۳	۱۷
۴۳	دانشگاه علوم پزشکی ارومیه	۳	۶	۷	۱۶

وجود توجه مدیران کتابخانه‌ها برای ارائه خدمات الکترونیکی به کاربران، هنوز نتوانسته موفق عمل کند و برای دستیابی به وضعیت ایده‌آل فاصله‌ی زیادی وجود دارد.

نتیجه‌گیری

در مجموع وضعیت وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های ایران، علی‌رغم تحقیقات و پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه رضایت‌بخش نمی‌باشد؛ و این نشان‌دهنده‌ی این است که طراحان این وبسایت‌ها از نتایج پژوهش‌های موجود در طراحی وبسایت کتابخانه‌ها استفاده چندانی نکرده‌اند. نکته‌ی قابل توجه این است که برخی از وبسایت‌ها از جمله وبسایت کتابخانه دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، اصفهان، اهواز، شیراز و تبریز علی‌رغم داشتن گروه‌های معتبر در حوزه‌ی علوم پزشکی از کیفیت مطلوبی برخوردار نیستند. در شرایط کنونی که دسترسی به اطلاعات برای پژوهشگران بسیار حیاتی تلقی می‌شود، فراهم کردن امکان دسترسی سریع و آسان به اطلاعات، از ضروریات است. در طراحی عوامل و عناصر مربوط به وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی علاوه بر در نظر گرفتن اهداف کتابخانه و شناخت مخاطبان، توجه به معیارهای کاربرپذیری وبسایت برای کاربر نهایی بسیار مهم تلقی می‌شود. چنانچه در زمان طراحی وبسایت به همه‌ی معیارهای لازم توجه خاص مبذول شود، دسترسی کاربر نهایی به محتوا، به طور مؤثر تضمین خواهد شد. همچنین، بعد از طراحی وبسایت کتابخانه باید عواملی به عنوان پشتیبانان وبسایت، کار روزآمدسازی و نگهداری وبسایت را بر عهده گیرند. از آنجا که در سیاهه واریسی پژوهش حاضر علاوه بر استفاده از تجربیات به دست آمده، سعی شده از تمام مطالعات و تحقیقات پیشین استفاده شود و سیاهه‌های واریسی موجود در این پژوهش‌ها مدنظر قرار گیرد، مدیران کتابخانه‌ها می‌توانند از نتایج پژوهش حاضر جهت بهبود وضعیت وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی بهره‌بردار و برای طراحی وبسایت معیارها و ویژگی‌های به کار رفته در این سیاهه را به عنوان الگویی در ارزیابی وبسایت کتابخانه خود به کار گیرند.

بحث

به‌طور کلی از میان معیارهای ارزیابی در محتوای بیرونی، محتوای درونی و پشتیبانی حدود ۳۹/۸۸ درصد معیارهای مورد بررسی، رعایت شده‌اند. مقایسه یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های انجام شده مرتبط نشان می‌دهد که وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاهی کمتر از نیمی از معیارهای محتوایی و پشتیبانی را رعایت کرده‌اند. به‌طوری که یافته‌های این پژوهش با یافته‌های Shukla&Tripathi (۱۵)، Stojanovski (۱۶)، Mohhamed Hanifa & Anjana Venugopal (۱۴)، نوشین فرد و نیکزاد (۹)، ورع و حیاتی (۷)، ورع و پرتو (۸) و حمدی پور (۱۰) همخوانی دارد. در کل کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی توجه چندانی به کیفیت و محتوای وبسایت‌های خود ندارد. همچنین یافته‌های پژوهش با یافته‌های ورع و پرتو که با هدف بررسی صفحه‌های وب کتابخانه‌های دانشگاهی تحت پوشش وزارت علوم و تحقیقات و فناوری با استفاده از روش پیمایشی-تحلیلی به بررسی ویژگی‌های محتوایی صفحه اصلی، جستجو و تحقیق و امکانات پرداختند، هماهنگ است. در پژوهش ورع و پرتو وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های فردوسی مشهد و شاهد رتبه‌های اول و دوم شناخته شدند ولی در این پژوهش، وبسایت کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی شاهد، مشهد شناسایی رتبه اول و دوم شناخته شدند (۸). یافته‌های پژوهش با یافته‌های پژوهش ورع و حیاتی متفاوت است. زیرا آنان گزارش می‌کنند وبسایت کتابخانه‌های دانشگاهی تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری در ۳ دسته‌ی معیارهای کلی محتوای صفحه‌ی اصلی، جست و جو و تحقیق، و امکانات کاربران، ۵۶/۶ درصد عوامل اطلاعاتی مورد بررسی را رعایت کرده‌اند (۷). در حالی که این مقدار برای پژوهش حاضر از لحاظ محتوای درونی ۳۴/۰۴ درصد، محتوای بیرونی ۴۵/۴۰ درصد و پشتیبانی ۵۲/۵۲ درصد و در مجموع ۳۹/۸۸ درصد کل معیارهای مورد بررسی را رعایت کرده‌اند. به نظر می‌رسد که با گذشت زمان و با

پیشنهادات

- امکان ارزیابی ابزارهای تحقیق و خدمات آموزشی و دسترسی به چکیده پایان‌نامه و طرح‌های انجام شده و دسته‌بندی منابع اطلاعاتی براساس موضوع یا رشته به صورت جزئی و تحلیلی به منظور راهنمایی پژوهشگران در دسترسی به منابع مورد نیاز فراهم گردد.
- وبسایت‌های کتابخانه‌های مورد بررسی باید علاوه بر ایجاد دسترسی به منابع مرجع رایگان در دسته‌بندی موضوعی یا رشته‌ای منابع نیز همت نمایند. برقراری پیوند با موتورهای ابرموتورهای جستجو در دستیابی کاربران وبسایت به اطلاعات برون کتابخانه‌ای نیز حائز اهمیت است.
- وجود نظر بخش نظرخواهی کاربران در وبسایت می‌تواند باعث شناسایی نقاط قوت و ضعف وبسایت شود.

- کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی باید به ارزیابی خدمات تمدید و رزرو منابع امانتی از طریق وبسایت کتابخانه توجه بیشتری نمایند.
- در وبسایت‌های کتابخانه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران به بخش مرجع و اطلاع رسانی توجه چندانی نشده است. با توجه به اهمیت این بخش در سرعت و سهولت دسترسی به اطلاعات مفید پیشنهاد می‌شود توجه لازم را در این بخش اعمال نمایند. خدمات گزینشی اطلاعات از آن جمله است. همچنین استفاده از فناوری‌هایی مانند RSS، عامل مهمی در ایجاد محیط تعاملی با کاربران از طریق خدمات آگاهی‌رسانی جاری است.

References

1. Danesh F, Soheili F, Nowkarizi M. Analysis of medical academic library websites' links by using Webometrics. Faslname Ketabdari va Etela' Resani astan ghods 2008; 42 (11): 121- 42. [In Persian]
2. Houghton D. Building an academic library website: experiences at De Montfort University 2000. [On line]. 2008; Available from; URL: <http://taddeo.emeraldinsight.com/Insight/viewContentItem.do?jsessionid>
3. Binesh M. Criteria for evaluation of Web(Websites) the Web(content and performance). Research and Information Management 2008; 4(54):127- 43.
4. Ahamdian-yazdi F, Deshpande NJ. Evaluation of selected library associations' web sites. Aslib Proceedings: new information perspectives 2013; 65(2): 92-108.
5. Raeisi vanani I, farzaneh M. A comprehensive review of the impact on their quality useful web sites. Information Technology Management 2011; 37(3):54-7. [In Persian]
6. Fattahi R, Hasanzade M. Survey of library specialists viewpoint about information classification on academic libraries websites. Faslname Ketabdari va Etela' Resani 2006; 9(4): 45-21. [In Persian].
7. Vara N, Hayati Z. Quality Assessment of academic Library homepages under the ministry of science, Research and Technology. Faslname-ketab 2007; 72 (4): 62-78
8. Vara N, Parto B. Evaluation of academic libraries Websites. Mousavi Chalak A, Editor. In: collaboration Library Association in the Iran, branch of Mazandaran. Proceeding of the Conference academic libraries Website; 2009 Nov; Babol, Iran; 2009. [In Persian].
9. Noshinfard F, Niekzad M. Survey of content and structure of Iranian Islamic Azad Universities' library websites. Mousavi Chalak A, Editor. With collaboration Library Association in the Iran, branch of Mazandaran. 1st Conference academic libraries WebSite. 2009 November; Babol, Iran; 2009. [In Persian].
10. Hamdipour A. Assessment Study of Library Website of Iranian Universities of Medical Sciences and Suggestions for Improvement. Health Information Management 2011; 8(2):1-13.
11. Alibeyk MR, Jamshidi Orak R., Haji Zeinolabedini M, Pashazadeh F. evaluation Qualitywebsitescentral library university of medical sciences the using of the way "WebQEM". Health Information Management 2011; 14(43): 63-76.
12. Raward RA. Academic library website design principles: Development of a checklist. Australian Academic & Research libraries 2001; 32(2):123-38.
13. Aree S, Mee-Kung S. Evaluating Health Information Sites on the Internet in Korea: Cross- sectional Survey". Asia pac J public health, 13 (suppls 2001): s19-22.
14. Mohamed Hanifa K, Anjana Venugopal MK. Contents of national library websites in Asia: an analysis. Annals of Library and Information Study 2010; 57(2): 98-108.

15. Shukla A, Tripathi A. Establishing content awareness evaluation criteria for library websites: a case study of Indian academic library websites. *Annals of Library and Information Studies* 2010; 57 (4): 403-416.
16. Stojanovski J. Analysis of academic library website for services. *libraries in the digital age proceedings 2012*; 12(2012): 1-8.
17. Rosenfeld L, Morvill P. *Information architecture for the World Wide Web*. Cambridge; Mass: 2002.

Support and Content (Internal and External) Analysis of Academic Libraries Websites' of Iranian Universities of Medical Sciences*

Elham Ahmadi¹, Esmail Mostafavi², Hamid rezd Kiani³

Original Article

Abstract

Introduction: Universities of Medical Sciences Academic Libraries websites' have an important role in interaction and offering services for users. The aim of present study was the assessment of Support and Content analysis of academic libraries websites' of Iranian Universities of Medical science.

Methods: the method of this applied study was survey- analytical. First academic library websites of Iranian Medical Universities were identified and were compared from general criteria of support and content evaluation by using three check lists with questions which validity were confirmed by experts and conducted research. During February of 2013, 43 Academic library websites of Medical Sciences libraries websites affiliated to the Ministry of Health were evaluated. In this assessment score of elements gathered for each website; finally data analyzed by Excel software.

Results: Totally, in studying of Universities of Medical Sciences libraries websites an average 34/04% of the internal content item, 52/52% of external content research items and 39/88% of the support items have observed in designing web pages. Among the studied universities' websites, one university had considered more than 50% of check lists information items in terms of designing their website. Universities of Shahed (55), Mashhad (47) and Shahid Beheshti(45) had been considered the evaluation criteria in terms of libraries websites design more than others. Also universities of Babol (17), Artesh (17), and Uromiyeh (16) had lower rankings.

Conclusion: In general, the content (internal and external) and support of academic libraries websites' of Iranian Universities of Medical Sciences was at lower than medium level.

Keywords: Internet; Libraries; Information Systems; Academic Libraries; Iran.

Received: 30 Jul, 2013

Accepted: 28 Apr, 2014

Citation: Ahmadi E, Mostafavi E, Kiani HR. **Support and Content (Internal and External) Analysis of Academic Libraries Websites' of Iranian Universities of Medical Sciences.** Health Inf Manage 2015; 11(6): 742.

*. This article resulted from independent research.

1- MA, Knowledge and Information Science, Shahid Chamran University, Ahwaz, Iran (Corresponding Author)
Email: ahmadielham2012@gmail.com

2- PhD student, Knowledge and Information Science, School of Education and Psychology, Shahid Chamran University, Ahwaz, Iran

3- MA, Information and Knowledge Science, School of Sciences, Shahed University of Tehran, Tehran, Iran